

Fundacja na rzecz Energetyki Zrównoważonej

Warszawa, dn. 17 października 2013 r.

FNEZ – 57/2013

STANOWISKO FUNDACJI NA RZECZ ENERGETYKI ZRÓWNOWAŻONEJ

W sprawie przyjętych w dniu 9 października 2013 r. przez Parlament Europejski poprawek do wniosku dotyczącego Dyrektywy 2011/92/UE w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne (dalej „Dyrektywa OOS”).

W związku z przyjęciem przez Parlament Europejski (PE) poprawek do „Dyrektywy OOS”, w myśl których poszukiwanie („ograniczone do fazy łączącej z zastosowaniem szczelinowania hydraulicznego”) i wydobywanie gazu i ropy ze złóż niekonwencjonalnych objęte ma zostać pełną oceną oddziaływania na środowisko oraz w związku z licznymi doniesieniami prasowymi z tym związanymi, Fundacja na rzecz Energetyki Zrównoważonej zwraca się do przedstawicieli władz krajowych i europejskich o uwzględnienie w dalszych dyskusjach i działaniach w przedmiotowym temacie niniejszego stanowiska.

- 1) Za niedopuszczalne należy uznać stanowisko prezentowane przez wielu krajowych polityków, wskazujące procedury oceny oddziaływania na środowisko jako główną, celową barierę, mającą na celu uniemożliwienie działalności związanej z poszukiwaniem, rozpoznaniem i eksploatacją gazu z łupków.** Oceny oddziaływania na środowisko są jednym z podstawowych narzędzi zapewnienia zrównoważonego rozwoju gospodarki europejskiej, w tym krajowej, i ich celem jest takie kształtowanie inwestycji, aby osiąganie celów gospodarczych odbywało się z poszanowaniem interesu społecznego i ochrony środowiska. Objęcie koniecznością oceny oddziaływania na środowisko danego rodzaju przedsięwzięć nie oznacza próby zablokowania ich realizacji, a jedynie zagwarantowanie prawa lokalnych społeczności do udziału w podejmowaniu decyzji o tym przedsięwzięciu i takie kształtowanie jego realizacji, aby nie powodowało znaczących oddziaływań na środowisko. Większość inwestycji w sektorze energetycznym i wydobywczym jest objęta koniecznością zweryfikowania ich potencjalnego oddziaływania na środowisko i nie istnieją żadne przesłanki merytoryczne do tego, aby działania związane z rozpoznaniem i wydobywaniem gazu z łupków miały stanowić w tym względzie wyjątek.
- 2) Nie jest prawdą, że objęcie Dyrektywą OOS danego rodzaju działalności inwestycyjnej, w tym przypadku związanej z poszukiwaniem, rozpoznaniem i wydobywaniem gazu z łupków, oznacza automatyczne zablokowanie czy znaczące wydłużenie procedury przygotowania i realizacji inwestycji.** W warunkach krajowych rzeczywiście procedury oceny oddziaływania na środowisko są bardzo często jednym z głównych czynników wydłużających proces inwestycyjny. **Jest to jednak spowodowane nie zapisami Dyrektywy OOS, ale złym prawem krajowym i jeszcze gorszą praktyką jego stosowania.** To krajowa Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (dalej „Uoos”) wdrażająca zapisy Dyrektywy OOS, a zwłaszcza sposób jej stosowania jest przyczyną nadmiernego, nieuzasadnionego wydłużenia przygotowania projektów inwestycyjnych. Przekazanie kompetencji w zakresie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach nieprzygotowanym merytorycznie organom

administracji gminnej, słabe merytorycznie, zdominowane przez przyrodników a nie inżynierów organy administracji środowiskowej (regionalne dyrekcje ochrony środowiska), nadmierne i niekontrolowane prawa organizacji pseudoekologicznych do blokowania procedur oraz słabe merytorycznie sądy administracyjne to główne powody tych opóźnień. Zgodnie z zapisami Uoos, uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla poszukiwań i rozpoznania gazu z łupków, w większości przypadków powinna zostać zakończona w terminie 3 miesięcy, a w przypadkach szczególnie trudnych do 6 miesięcy. W praktyce jednak, z wyżej wymienionych powodów, a także powszechnego, słabego przygotowania dokumentacji środowiskowej przez inwestorów, procedury te trwają od 6 do 18 miesięcy.

- 3) **Całkowite wyłączenie przedsięwzięć polegających na poszukiwaniu, rozpoznawaniu i wydobywaniu ropy i gazu ze złóż niekonwencjonalnych z obowiązku oceny oddziaływania na środowisko (dalej „OOŚ”), jest niezasadne, a nawet szkodliwe dla interesu Polski.** OOŚ jest istotnym narzędziem wspierającym ochronę zasobów środowiska naturalnego i interes społeczeństwa, a tym samym zrównoważony rozwój gospodarki polskiej. Zwolennicy całkowitego wyłączenia poszukiwania, rozpoznawania i wydobywania ropy i gazu ze złóż niekonwencjonalnych argumentują, że może przynieść początkowe korzyści w postaci przyspieszenia procesu inwestycyjnego, należy mieć na uwadze, że prowadzenie prac bez odpowiednich analiz środowiskowych i społecznych może przynieść długofalowe, negatywne skutki dla sektora w postaci utrudnienia lub całkowitego zatrzymania prac w wyniku konfliktów środowiskowych i społecznych. Dodatkowo, prowadzenie prac bez przeprowadzenia procedury OOŚ może przynieść nieodwracalne negatywne oddziaływania środowiskowe, których koszt będzie niewspółmiernie wysoki do korzyści z prowadzenia przyspieszonych prac.
- 4) **FNEZ uważa jednocześnie, że próba zakwalifikowania etapu poszukiwania i rozpoznawania gazu i ropy ze złóż niekonwencjonalnych, ograniczonego do fazy łączącej z zastosowaniem szczelinowania hydraulicznego, do przedsięwzięć podlegających obowiązkowej ocenie oddziaływania na środowisko, jest rozwiązaniem zbyt daleko idącym.** Przedsięwzięcia te powinny zostać wymienione w Załączniku nr II Dyrektywy OOŚ (przedsięwzięcia podlegające ocenie oddziaływania na środowisko, leżące w gestii państw członkowskich). **FNEZ stoi również na stanowisku, że w kontekście polskiego prawa, przedsięwzięcia te powinny zostać zakwalifikowane do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, dla których obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko określa organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach na podstawie Karty Informacyjnej Przedsięwzięcia (dalej „KIP”)¹.** Głównymi oddziaływaniami prawidłowo wykonywanych odwiertów poszukiwawczo-rozpoznawczych są: zużycie znacznych ilości wody, emisja hałasu, emisja zanieczyszczeń do powietrza oraz degradacja infrastruktury drogowej. W związku z tym, że na etapie poszukiwawczo-rozpoznawczym skala przedsięwzięć jest relatywnie niewielka (nieliczne odwierty, znacznie oddalone od siebie) nie powinny one powodować znaczących oddziaływań na środowisko i społeczeństwo. Jest to jednak w dużej mierze zależne od lokalnych uwarunkowań i obecności czynników zwiększających ryzyko oddziaływania np. głównych zbiorników wód podziemnych, ujęć wód podziemnych, intensywnej uprawy rolnej na danym obszarze, znaczących poborów wody, dużej gęstości zabudowy mieszkalnej itd. W przypadku braku tych czynników pełna ocena oddziaływania na środowisko może być nieuzasadniona, powinno to jednak podlegać weryfikacji przez upoważnione do tego organy. W przypadku takiego rozwiązania, zdecydowana większość przedsięwzięć mogłaby uzyskać decyzję środowiskową w terminie do 3 miesięcy, zwłaszcza jeżeli zostałaby wprowadzona zmiana właściwości organu wydającego decyzję ze szczebla gminnego na regionalną dyrekcję ochrony środowiska, co słusznie postuluje Minister Środowiska.

¹ Obecnie, zgodnie z art. 3 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. nr 213, poz 1397 ze zm.) klasyfikacja przedsięwzięć polegających na poszukiwaniu i rozpoznawaniu złóż kopalin zależy od długości otworu wiertniczego.

- 5) **Przedsięwzięcia polegające na poszukiwaniu gazu i ropy ze złóż niekonwencjonalnych polegające na realizacji badań sejsmicznych powinny być całkowicie zwolnione z obowiązku oceny oddziaływania na środowisko.** Oddziaływanie badań sejsmicznych, zwłaszcza oparte na metodzie wibratorowej jest znikome i nie wymaga pełnej oceny.
- 6) **Etap wydobywania gazu i ropy ze złóż niekonwencjonalnych, połączonych z zastosowaniem technologii szczelinowania, powinien być objęty obligatoryjną, pełną OOS.** Etap ten charakteryzuje się znacznie większą skalą niż na etapie poszukiwania i rozpoznawania (nawet 100 wiertni na obszarze o wymiarach 15 km na 15 km). O ile realizacja jednej wiertni na danym obszarze przeważnie nie wiąże się ze znaczącym oddziaływaniem, o tyle kumulacja oddziaływań (pobór wody, intensyfikacja transportu drogowego, emisja do powietrza, emisja hałasu itd.) przy większej ilości wiertni wymaga szczegółowej oceny. Należy przy tym pamiętać, że oceny oddziaływania na środowisko mają na celu ochronę zdrowia i komfort życia lokalnych społeczności i najcenniejszych zasobów środowiska, i nie powinny być pomijane tylko z powodu możliwości przedłużenia czasu realizacji inwestycji.
- 7) **Idąc naprzeciw wyzwaniom związanym z usprawnieniem procesu oceny oddziaływania na środowisko FNEZ, we współpracy z właściwymi organami administracji środowiskowej, pracuje nad „Wytycznymi w zakresie oceny oddziaływania przedsięwzięć polegających na poszukiwaniu, rozpoznawaniu i wydobyciu gazu z łupków”.** Celem dokumentu będzie wyznaczenie powszechnych standardów tworzenia dokumentacji środowiskowej, określenie ich zakresu oraz wskazanie czynników podlegających ocenie. Przyczyni się to do przyspieszenia procedur administracyjnych i ułatwienia organom administracji ocenę przedmiotowych przedsięwzięć, bez podnoszenia ryzyka środowiskowego i społecznego związanego z wyłączeniem inwestycji w sektorze ropy i gazu niekonwencjonalnego z obowiązku prowadzenia procedur ocen oddziaływania na środowisko.
- 8) FNEZ apeluje do przedstawicieli polskiego rządu i parlamentu o jak najszybsze uregulowanie zasad prowadzenia ocen oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć polegających na poszukiwaniu, rozpoznaniu i wydobyciu węglowodorów ze złóż niekonwencjonalnych, w sposób zabezpieczający zarówno interes inwestorów, jak i gospodarki, lokalnych społeczności i środowiska, a także zgodny z duchem prawodawstwa unijnego. Najbardziej bowiem spowalniającym czynnikiem rozwoju sektora upstream jest dziś niepewność co do przepisów, tak krajowych jak i europejskich. Zrównoważone zasady prowadzenia działalności w sektorze węglowodorów niekonwencjonalnych powinny obejmować:
- likwidację obowiązku uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach przed uzyskaniem koncesji poszukiwawczo-rozpoznawczej,
 - objęcie fakultatywną oceną oddziaływania na środowisko wierceń rozpoznawczych złóż niekonwencjonalnych z zastosowaniem technologii szczelinowania,
 - objęcie obligatoryjną oceną oddziaływania wierceń wydobywczych z zastosowaniem technologii szczelinowania,
 - przekazanie kompetencji w zakresie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach regionalnym dyrekcjom ochrony środowiska,
 - wprowadzenie obowiązku uiszczenia kaucji na poczet nieuzasadnionego zablokowania inwestycji dla organizacji ekologicznych biorących udział w procedurze wydania decyzji środowiskowej na prawach strony.

Prezes Zarządu

Maciej Stryjecki